

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
İcra İşleri Dairesi Başkanlığı

Sayı : 86420598-295/6830

13.09.2024

Konu : Arabuluculuk Belgesinin İcra
Takibine Konu Edilmesi

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünün 21.08.2024 tarihli ve E-59155416-045.02-523/20621 sayılı yazısı.

6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu kapsamında tarafların müracaatı üzerine arabulucu tarafından düzenlenen anlaşma belgesinin dayanak yapılması suretiyle takibe konulması sırasında icra daireleri tarafından tereddütlerin yaşandığı, bu tereddütlerin; anlaşma belgesinin takip yollarından ilamlı veya ilamsız icra takiplerinden hangisine konu edileceği, ödeme veya icra emirlerinden hangisinin gönderileceği ile birden fazla hüküm içeren anlaşma belgesinin içeriğindeki hükümlerin tamamının veya bir kısmının takip konusu yapılıp yapılamayacağına ilişkin olduğu anlaşılmıştır.

6325 sayılı Kanun'un "*Taşınmazın devrine veya taşınmaz üzerinde sınırlı ayni hak kurulmasına ilişkin uyuşmazlıklarda arabuluculuk*" başlıklı 17/B maddesinin dördüncü fıkrasında "*Anlaşma belgesinin icra edilebilirliğine ilişkin şerhin alınması zorunlu olup bu şerh taşınmazın bulunduğu yer sulh hukuk mahkemesinden alınır. Mahkeme yapacağı incelemede anlaşma içeriğini, arabuluculuğa ve cebri icraya elverişli olup olmadığı ve taşınmazın devri veya taşınmaz üzerinde sınırlı ayni hak kurulmasıyla ilgili olarak kanunlarda yer alan sınırlamalar ile usul ve esaslara uyulup uyulmadığı yönünden denetler; bu kapsamda kurum veya kuruluşlardan bilgi veya belge talep edebilir ve gerektiğinde duruşma açabilir.*" hükmü,

6325 sayılı Kanun'un "*Tarafların anlaşması*" başlıklı 18'inci maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkrasında "*İcra edilebilirlik şerhinin verilmesi, çekişmesiz yargı işidir ve buna ilişkin inceleme dosya üzerinden yapılır. Ancak arabuluculuğa elverişli olan aile hukukuna ilişkin uyuşmazlıklarda inceleme duruşmalı olarak yapılır. Bu incelemenin kapsamı anlaşmanın içeriğinin arabuluculuğa ve cebri icraya elverişli olup olmadığı hususlarıyla sınırlıdır. Anlaşma belgesine icra edilebilirlik şerhi verilmesi için mahkemeye yapılacak olan başvuru ile bunun üzerine verilecek kararlara karşı ilgili tarafından istinaf yoluna gidilmesi hâlinde, maktu harç alınır. Taraflar anlaşma belgesini icra edilebilirlik şerhi verdirmeden başka bir resmî işlemde kullanmak isterlerse, damga vergisi de maktu olarak alınır.*"

Kanunlarda icra edilebilirlik şerhi alınmasının zorunlu kıldığı haller hariç, taraflar ve avukatları ile arabulucunun, ticari uyuşmazlıklar bakımından ise avukatlar ile arabulucunun birlikte imzaladıkları anlaşma belgesi, icra edilebilirlik şerhi aranmaksızın ilam niteliğinde belge sayılır." hükmü,

6325 sayılı Kanun'un "*Bazı uyuşmazlıklarda dava şartı olarak arabuluculuk*" başlıklı 18/B maddesinin birinci ve üçüncü fıkrasında "*(1) Aşağıdaki uyuşmazlıklarda, dava açılmadan önce arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır:*

a) *Kiralanan taşınmazların 2004 sayılı Kanuna göre ilamsız icra yoluyla tahliyesine ilişkin hükümler hariç olmak üzere, kira ilişkisinden kaynaklanan uyuşmazlıklar.*

b) *Taşınır ve taşınmazların paylaşılmasına ve ortaklığın giderilmesine ilişkin uyuşmazlıklar.*

* Bu evrak, 5070 sayılı Kanun hükümlerine uygun olarak elektronik imza ile imzalanmıştır.

c) 23/6/1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunundan kaynaklanan uyuşmazlıklar.
ç) Komşu hakkından kaynaklanan uyuşmazlıklar.

(3) Bu madde kapsamında düzenlenen anlaşma belgesinin icra edilebilirliğine ilişkin şerhin alınması zorunlu olup bu şerh taşınmazla ilgili anlaşma belgeleri bakımından taşınmazın bulunduğu yer, diğer anlaşma belgeleri bakımından ise arabulucunun görev yaptığı yer sulh hukuk mahkemesinden alınır. Mahkeme taşınmazla ilgili anlaşma belgeleri bakımından yapacağı incelemede anlaşma içeriğini, arabuluculuğa ve cebri icraya elverişli olup olmadığı ve taşınmazla ilgili olarak kanunlarda yer alan sınırlamalar ile usul ve esaslara uyulup uyulmadığı yönünden denetler; bu kapsamda kurum veya kuruluşlardan bilgi veya belge talep edebilir ve gerektiğinde duruşma açabilir." hükmü,

2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nun (İİK) "İlam mahiyetini haiz belgeler" başlıklı 38'inci maddesinde "Mahkeme huzurunda yapılan sulhlar, kabuller ve para borcu ikrarını havi re'sen tanzim edilen noter senetleri, istinaf ve temyiz kefaletnameleri ile icra dairesindeki kefaletler, ilamların icrası hakkındaki hükümlere tabidir. Bu maddedeki icra kefaletleri müteselsil kefalet hükmündedir." hükmü,

Yer almaktadır.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun konuya emsal olacak kararında "...İlam niteliğindeki belgelerin ilamlı icra takibinin dayanağını oluşturabilmesi için hak sahiplerinin haklarının açık ve kesin olarak başka bir ifade ile çekişmeden uzak bir biçimde ortaya koyması gerekir. Kanun koyucu ilam niteliğindeki belgeleri sadece icra edilebilirlik açısından ilamlarla aynı hukuki rejime tabi tutmuştur. Nitekim hükümet gerekçesinde de bu duruma açıkça işaret edilmiştir. Bu hâl ise ilamlarla, ilam niteliğindeki belgelerin hukuki nitelik ve gördükleri işlev açısından birbirinden farklı olduklarını açıkça ortaya koyar. Her iki kurum arasındaki temel farklılık ilamların ilke olarak maddi anlamda kesin hüküm gücüne sahip olmasına karşılık ilam niteliğindeki belgelerin bu özellikten yoksun bulunması noktasında toplanır. İİK dışında münferit özel kanunlarda da ilam niteliğinde belge öngören düzenlemelere yer verilmesiyle, alacaklıların alacaklarına ilamların icrası için öngörülen hukuki rejimden faylanmak üzere daha kolay bir biçimde kavuşmalarının sağlanması amaçlanmıştır. İlam niteliğindeki belgelerin ilamlı icraya konu edilebilmesi onları ilam gücüne kavuşturmaz..." denilmektedir. (Yargıtay HGK. 2019/12-501 Esas, 2022/1346 Karar)

Yargıtay 12. Hukuk Dairesince "...Alacaklının, ilamlı icra takibi yapabilmesi için, elinde bir mahkeme ilamı veya kanunların mahkeme ilamı niteliğinde saydığı bir belgenin bulunması gerekir. İlamın icra edilebilmesi için yargılamaya son vermesi ve uyuşmazlığı esastan çözümlemesi yeterli değildir. Ayrıca, onun cebri icraya elverişli bir nitelik taşıması gerekir. İlamın cebri icraya elverişli bir nitelik kazanabilmesi ise, onun "verme", "yapma" ya da "yapmama" şeklinde belirtilen bir eda emrini içermesine bağlıdır. Buna karşılık, bir eda emrini içermeyip, sadece bir hukuki ilişkinin varlığını ya da yokluğunu tespit eden ilamlarla, yeni bir hukuki durum yaratan veya var olan bir hukuki durumu ortadan kaldıran ya da onu değiştiren ilamlar, nitelik itibarıyla cebri icraya elverişli değildir.

Özel kanunlarda belirtilen ilam niteliğinde belgelerden biride hukuki uyuşmazlıklarda Arabuluculuk Kanununun 18/2'nci maddesi gereğince icra edilebilirlik şerhi içeren anlaşma belgesidir. Bir başka deyişle söz konusu belgenin ilam niteliğinde belge sayılmasının koşulu icra edilebilirlik şerhi verilmesidir. Pek tabidir ki; bu durum bahsi geçen şerhi içeren belgenin her koşulda ilamlı takibe konu edileceği anlamına gelmez. Bir başka ifadeyle ilamlı takibe konu edilmesi hâlinde yapılacak şikayet üzerine takibin iptaline karar verilemeyeceği sonucuna varılamaz. Zira her mahkeme ilamı da ilamlı takibe konu edilememektedir. Örneğin eda hükmü içermemesi hâlinde mahkeme ilamı da ilamlı icra takibine konu edilemez..." denilmek suretiyle icra edilebilirlik şerhi içeren arabuluculuk anlaşma belgesinde alacağın şarta bağlanması, eda hükmü içermemesi nedeniyle belgenin ilamlı takibe konu edilemeyeceği değerlendirilmiştir. (Yargıtay 12. HD. 2022/9143 Esas, 2022/9318 Karar)

Bu konuya ilişkin olarak Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden görüş talebinde bulunulmuş, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünün ilgi sayılı yazısı, mevzuat hükümleri ve yargı kararları değerlendirilmiştir.

Yapılan değerlendirme neticesinde arabuluculuk anlaşma belgelerinin ilam niteliğinde belge sayılması ile ilamların icrasına yönelik takip konusu yapılması açısından ayrı ayrı değerlendirme yapılması gerektiği düşünülmüştür.

* Bu evrak, 5070 sayılı Kanun hükümlerine uygun olarak elektronik imza ile imzalanmıştır.

Bu itibarla;

Taşınmazın aynı konu edinen arabuluculuk anlaşma belgeleriyle kira, kat mülkiyeti, komşuluk hukuku ve ortaklığın giderilmesine ilişkin uyuşmazlıklara dair düzenlenen anlaşma belgelerinin ilgili mahkemeden icra edilebilirlik şerhi almak kaydıyla,

Belirtilen uyuşmazlıklar dışında kalan ve 6325 sayılı Kanun'un 1'inci maddesinin ikinci fıkrası kapsamında arabuluculuğa elverişli olan uyuşmazlıklarla ilgili düzenlenen arabuluculuk anlaşma belgelerinin, sadece taraflar veya sadece vekillerce imzalanması durumunda ilgili mahkemeden icra edilebilirlik şerhi almak kaydıyla, bu belgelerin taraflar ve vekillerince birlikte imzalanması durumunda ise icra edilebilirlik şerhine gerek olmaksızın,

6325 sayılı Kanun'un 1'inci maddesinin ikinci fıkrası kapsamında arabuluculuğa elverişli olan ticari uyuşmazlıklarla ilgili düzenlenen arabuluculuk anlaşma belgelerinin, sadece taraflarca imzalanması durumunda ilgili mahkemeden icra edilebilirlik şerhi almak kaydıyla, taraflar ve vekillerince birlikte veya sadece vekiller tarafından imzalanması durumunda ise icra edilebilirlik şerhine gerek olmaksızın, İİK'nın 38'inci maddesi kapsamında ilam niteliğinde belge sayılacağı,

Yukarıda izah edildiği üzere ilam niteliğinde belge sayılan arabuluculuk anlaşma belgelerinin eda hükmünü içermesi hâlinde ise İİK'nın 24 ve devamı maddeleri uyarınca ilamlı icra takibine konu edilebileceği düşünülmektedir.

Konunun yargıya intikal etmesi hâlinde ise yargı mercilerince verilecek karara göre işlem yapılması gerektiği değerlendirilmiştir.

Bilgi edinilmesi ile yazımızın yargı çevrenizde bulunan icra dairelerine duyurulmasını rica ederim.

Hasan ÖZÇELİK
Hâkim
Bakan a.
Başkan

Ek : Dağıtım Listesi (159 Muhatap)